

ALOIS JIRÁSEK:

NA OSTROVĚ.

Román ze současného života.

"Kdyby Vydra, Kramerius, Jungman, Palacký a všichni ti nadšení horlivci a pracovníci, právní pracovníci, byli svého času takovými skeptiky a pesimisty, zdál by se byl udal ten "zářak," jak frázovitě jsme si navykli říkati? Nač je nám nynější negace? Nic jiného tu u pesimistů není nežli negace, neplodná negace. Co vyvedli? Medle, co vykonali?" Starý profesor stal se prudkým a obrátil se za hovorů na Hodovala. Ten seděl vedle s hlavou pochýlenou a vrtal bříčkou do země. Bláha neviděla souhlasu v hnutí jeho a tváři, rozehříval se, že i on, Hodoval, s ním nesouhlasí. Ale ten obrátiv se po svém učiteli řekl mírně, vnitřního pohnutí nedávaje znáti:

"Pane professore, mám neokonalou úctu k našim křesťanům; také zavrhují neplodnou negaci a hrdou nevědomost ku výkonu národní práce. Ale myslím, že dle nynějších poměrů našich je zcela přirozeno, ozvučí se hlasy vytýkající naše vady a nedostatky. A bez těch nejme ani v politickém, ani společenském, ani v literárním životě. Je mnoho pravd, které každý rozvášněn náčině čítá a jež vyvoditi je nutno, třeba byly peprny a nemily. Jen běží o to, aby se dalo spravedlivě, a také o to, abychom dovedli ty pravdy rozvášněn přijat a je snést."

"A toť je něco jiného. Však jsem už měl strach —"

"Proč, pane professore?"

"O vás, milý příteli, o vás, žeť jste se mně změnil za tu dobu, co jsme se neviděli —" to povídal starý pán vyjasniv líce a usmívaje se.

"O změnil, pane professore, v mnohém jsem se změnil. Jenom v jednom ne." Hodoval mluvil živě. "Cítím tak jako před lety, když jste nás probouzel, když jste nám vykládal o našich předcích a křesťanech, kdy jste nám, sám se rozehřív, citoval slova Palackého: "Já aspoň kdybych byl třeba císařského rodu a již poslední jeho potomek." — A právě že tak cítím a vroucně jsem svému národu oddán, proto se začastá rmutím pro jeho nedostatky a toužím po lečteré nápravě —"

"Ale pesimismu se neoddáte," prohodil polovážně, položertem Bláha, jenž za této řeči Hodovalovy spokojeně šedou hlavou pokrýval.

"Ne. Když mně je nejhůře, napadá mne vzdor," odvětil Hodoval s vážnou, přisnou tváří, "a myslím si: Těšit let jsem tu stál a obhájil se a krváceli i trpěli, a teď abychom měli malátnič? Ne, to kdybych měl být poslední, sám jediný — nepoddal bych se —"

"Tak to je! Toť je řeč!" zvolal Bláha, potřásaje pravicí Hodovalovou. Tvář starého pána i modré, jasné oči zářily. "A odpuště mně, že i jen na okamžik — Víteť — Ale mám nyní radost —"

Vstal; dali se bezděky do kroku. Z počátku mlčeli, a když se jali hovořiti, ozvaly se opodál mezi stromy hlasy. Nejvíce bylo Edáčekův znáti a jeho tatínka.

"Hledají nás," děl Bláha; zamířili proti nim. — Procházel se pak až do samého soumraku, Valentovi manželé se synáčkem, Hodovalem a Bláhou. Eva zůstala doma, majíc dozor v domácnosti, jmenovitě v kuchyni. Již slunce zapadlo a z háje ještě nešlo. Dívala se tomu, že paní tota tam tak dlouho mešká a nehojí se rýmy nebo nachlazení. Když po té Eva, vybláhne je, ven vyšla, spatřila je; profesora se strýcem a před nimi tetu s Hodovalem, Edáček byl brzy tu, brzy tam a zase nikde, ztrácej se a zabíhaje.

Teta se vrátila nad obyčej dobré míry a velice laskava.

"Ah, pan vychovatel ji dobře bavil —" pomyslíla si neč.

Po večeru, až už dlouho seděl, nechtělo se paní Valentové skoro ani vstáti. Nebylo divu. Tu na samotě mivali velmi po řídku takové zábavy večery jako byl dnešní. A dnes se opravdu dobře bavila. Vychovatel byl tak posměšný, pěkně vypravoval o křesťanské rodině a jiných slechtických, a kterými jako vychovatel přišel do styku, a

to ji nad míru vždycky zajímalo. Věděl to lépe, nežli se v románech dočítala; mohl se ho také i na to a ono zeptati, na nábytek, na domácí pořádek a podobné. Při večeru se pak i host rozveselil. Starý profesor vypravoval leccos žertovného; něco ze školy, něco z cest, něco z knih, a všichni se smáli a nejvíce zvučel jadrný chechtot samého Valenty, jenž byl velmi rozveselen, těše se ze starého kamaráda, jak říkal Bláho, nejvíce však z toho, že byla paní veselá a patrně velice spokojena, že se jim povedlo s novým vychovatelem. —

Eva se také často a ráda zasmála, když starý profesor něco žertovného pověděl, a Hodoval bezděky po ní se ohlédl, když zazvonil její zvučný, lahodný smích. Rád ho slyšel.

Dnes šel zase pozdě spat. Docházel půlnoc a ještě bledě se svým učitelem. Měltě Bláha svůj pokojík poblíže jeho a tam si ho ještě pozval, když se již s Valentovými rozloučili.

Za hovorů došlo také na Evu a Hodoval dotazuje se, uslyšel od profesora: Paní Valentová měla nevlastního bratra, řádného souseda v městě K. Po dědovi, otci nebožky matky odědla značné jmění; obec její podruhá se oženil měl syna, Evina otce, jenžž odkázal dům v dotčeném městě. Evu otec, venkovský stavitel, byl muž hodný a rázný vlastence, jak profesor dotyčoval; nebylo tenkrát žádné národní slavnosti, žádného táboru, aby tam nebyl stavitel Svatok. "Také pro tábor sedel. On také vedl národní ruch ve svém městě, byl jedním ze zakladatelů čtenářské besedy a pak i Sokola, a horlivě se účastnil i ve spolku zpěváckém."

U něho odbývány také mnohé schůzky jednak spolkové, jednak přicházeli k němu stejné smýšlejší, a tu děti Svatošovy, beztoho národně vedené, slýchaly hovory, jež jmenovitě čilé Evě utvrdily cit vlastenecký.

"Otec však málo doma meškál," vypravoval profesor. "Byl většinou na stavbách nebo zaměstnán politikou a schůzemi. O pešlivější vychování své dečky valně nedbal. Po obecném názoru mínil, že jí obecná škola dostačí. A jí nestačila. Hochna dal na studii. Takže se stalo, že vdomosti Eviny jsou velmi kusé. Ona sama to čítá. Ale vtip má to děvče; rád s ní hovořím. A také proto, že je jíného, vážnějšího smýšlení nežli děvčata bývalí. Vlastenka je, ale ne z mody. Kofeny má z mládí z domova, že opravdové, to vidíte z toho, že se ani na Ostrově nezmenila, až tu má proto mnohé potyčky."

"Otec ji umřel?"

"Ano, i matka. Nějakou malíčkosť zdědila, ale není toho mnoho, myslím. Ostatně nevím. Teta se jí ujala a tak se dostala sem."

"A bratr?"

"Tenť je někde soudním adjunktem. Je ženat a má četnou rodinu."

"Slečna byla již nevěstou?"

prohodil Hodoval; otázku tu měl už chvíli na jazyku.

"Ano, byla zasnoubena s jakýmsi učitelem, velmi hodným přímáčkem. Ale on umřel na úbytě."

Hodoval na okamžik hleděl před se mlčky. Pak pravil:

"Na ni by však nikdo nepoznal, že byla tak nešťastnou —"

"To ne, to máte pravdu. Ale přehovru není. Myslím, že zkoušela dost, a že ještě ani teď — ale dovede to utajit."

"Její postavení tu —" prohodil Hodoval.

"Valenta jí má rád, jako by jeho vlastní neč byla. Tetka není sice zlá, ale někdy podivná —"

"A rádné názory a zásady —"

"Ano, ano, pak není ovšem divu, že teta má neteř za přemáčkou —"

Hodoval ani pak, když se rozšel se starým professorem, tak hned nespával. Neřadly mu hovory, které s ním za dne i teď vesle měl o Ostrově samém i o poměrech národních vůbec. Také na Evu si vzpomněl, na její nešťastí, na ort-

vého ženicha, ale při tom v duchu se mu ozval její zvučný, zvonivý, pěkný smích.

Poklidně nespál. Vytrhl se i ze spaní a nemohl se vzpamatovati. Nová ložnice ho nějak mátla. Byla tma a nemohl hned ani okna nalézt. Ale v tom už zahlédl rudá světélka, jež tam přes dvůr mrkala. Ano, toté u sochy sv. Václava na konci aleje. A odtud, ano, zavzduš smích, ten jasný, veselý, srdečný smích dívčí, ale ne její, nýbrž Evin. Dobře ho poznal, a zněl dosud, slyšel ho ještě.

Probudiv se ráno, nebyl vesel. Něco jako by ho tížilo. Vzpomněl si na sen, který se mu zdál. Hezký, mile zněl ten smích.

"Aby to poznamenal do zápisníku, jaký byl tvůj první sen o ní, o Evě —" sám si v duchu s úsměvem pověděl.

Vyjasnil však líce, když vstoupil starý profesor, dočte vyspalý, čilý, svěží jako melounek. Hodoval mu rád a ohehlně sblížil, že ho brzy navštíví, neboť sám se tam k němu chystal.

Dopoledne minulo, nežli se Bláha vypravil a rozloučil. Dopoledne pak nastoupil Hodoval svůj úrad.

VI.

Proroctví doktora Koukola, kterým přítel svého dělal a varoval před vychovatelstvím, nikterak se nesplnilo, leda v tom, že život na Ostrově sámotě byl skutečně velmi těžký, až jednotvárný. Hodoval však se záhy do něho vpravil, ano liboval si v tom klidu, který mu dobře působil. Na divadlo někdy vzpomněl, ale studium, v němž nabyl nového, svěžího zájmu, a procházky nozámno dosud krajinou, mající tolik pěkných koutků za krásných, podzimních odpolední, mu mnoho uhradily.

V povolání svém byl také spokojen. Edáček požíval sice nejednou privilegia u svých rodičů, jsa jejich mazánkem, ale dal si říci. Jeho přílišná živost časem sice vadila, ale Hodoval snažil se upoutati jeho pozornost i zájem, a dařilo se mu většinou. — Vypravování historická i zeměpisná zajímala Edáčka nejvíce, a mival při nich tolik a takových otázek, že nebyl vychovatel s to, aby všechny zodpovídal. Někdy ani nemohl, jako když se Edáček ptal, co se stalo s koněm, na kterém Žižka jezdil, a kam se poděly všechny hučské vozy a podobné a jiné. Nejednání však čítal Edáček a slýchání o starých hradech a na chlámu za lipovou alejí postavil si v duchu hrad Borotín, nebo cestoval v dalekých zemích, zvláště v Americe.

Někdy ho postihl Hodoval u nějaké knížky cestopisné pro mládež tak do ně zabraného, že když se měl produviti, chlapce tmač své oči na něj vyjexasněl upřel a něco odpovídal, jako by sám byl v tom, o čem četl, což se ovšem k ošlaze vychovatelově nikterak nehodilo. Ztichli Edáček někde v koutku křesla, mohl Hodoval hnořdati, že chlapec staví nějakou tvrz v prairích amerických, že se v ní s několika druhy statečnými brání proti divokým Indiánům. Tvz jejich velikou silou obléhají, nebo že si maluje panáky, figuriny stejnkroje vymyšleného pro svou armádu, které v duchu vylídl a rozkázal a jí šikoval ve da jí proti nepříteli.

Aby živé mysli chlapceovy vychovatelsky užil, aby jeho obraznost řídil a pokud nutno bylo též mírnil, na tom si dal Hodoval záležeti, jakož i na tom, aby vzbudil ve svém vychovanci zálibu k domácním dějinám, aby v něm rozvítil lásku k vlasti a její minulosti, věda dobře, jaký to pevný základ k rozhodnému vlasteneckému smýšlení a hrlosti národní.

Proto dal si tolik záležeti na vypravování dějepisném pečlivě vybíraje a upravuje výjevy a obrázky z dějin přiměřené schopnostem chlapceovým. U vyučování nebyl nikterak obmezován, sníž udány mu nějaký směr nebo určitéjší přání. Valenta se občas zeptal, jak se Edáček učí, nezlobí-li příliš, jinak se nestaral, důvěřuje učitel; paní jeho pak přišla z počátku několikrát do pokoje, v němž se učil. Zasadla s nějakou ruční prací stranou u okna a poslouchala vychovatele i synka. Činila tak více ze zvědavosti k vychovatelství, co se vyučování samého týká, o to a hrubě nedbala. Nemálo vychování její povlehná, jen fo-

SEVEROVY RODINNÉ LÉKY PŘINÁŠEJÍ NADĚJÍ, SILU A ZDRAVÍ VŠEM TRPÍCÍM A NEMOCNÝM.

SPOLEHLIVÝ LÉK.

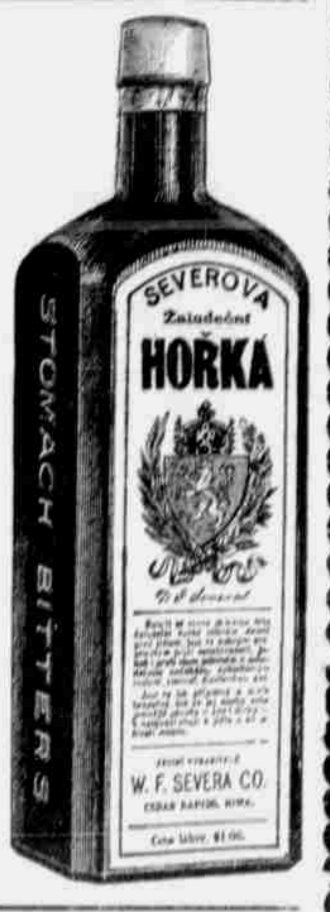
Jedním z nejspolehlivějších léků ve všech žaludečních chorobách, v případech obtížného a špatného trávení, zácpy, říhání, ošklivosti, nadýmání a nestrávnosti jest

SEVEROVA Žaludeční hořká.

Posiluje seslabenou soustavu, znovu dodává dřívějšího zdraví a jest ideálním silitelem pro ty, kdož po dlouhé nemoci se zotavují. Dodává dobré, zdravé chuti k jídlu a zabraňuje kyselosti žaludku. Cena 50c a \$1.00.

"Při nynějším letním období nebyl bych schopen vůbec žádné práce, poněvadž můj žaludek jest nad míru slabý, tak že bez Vaší Žaludeční hořké žádné těži krmí nemese a masité vůbec ne; při užívání Vaší hořké však snese, neb nejen, že ona podporuje trávení, ale i člověka obdivuhodně silí."

Jan Kopecký, 13328 Buffalo Ave., Hegewish, Ill.

Lékařská porada zdarma.

Neuralgie

a bobaví hlavy způsobuje prudkou palčivou bolest podél některého hlavního nervu. Nervy snadno podlehnu této lézně nenasitelné bolesti a proto jest velmi důležitá bráti v takových případech

Severovy Prášky
proti bolestem hlavy a neuralgii

dle předpisu. Ony utiší bolest rychle a beze všech zřých následků. Jsou zcela bezpečné. Cena 25c.

Silitel

a věrný přítel starých, slabých aneb delikátních osob — cenný prostředek v chronické zácpě, žlučnatosti, stvrdnutí jater a chudobřevnosti —

SEVEROVŮ ŽIVOTNÍ BALSÁM

jest rozhodně nejlepší lékem, doporučený všemi, kdož ho zkoušili. Zkuste ho i vy. Cena 75 centů.

Na prodej ve všech lékárnách. Žádejte výhradně SEVEROVY léky.

W. F. SEVERA Co. CEDAR RAPIDS IOWA

rem hlavně dbalé, a dle forem vzdělanost jiných posuzující, té hloubky, aby mohla o vyučování synové samostatně soudit, třeba že o svém jinném vzdělání byla přesvědčena.

Již stálo, že měl Edáček vychovatele rád, a ten pak že synka horlivě a s láskou učil, hlavní však u ně bylo, že ho naváděl ke způsobům, třeba že ho nerozumně nepovořoval a k bezduchému poklonkování nevedl, proti čemuž, kdyby byl čilil, zajisté by také ne nemanitá.

Paní Valentová byla s vychovatelem jak náleží spokojena. Nejvíce si chválila jeho chování, jak se umí pohybovati, tak říkala, a že je na každém jeho kroku znáti, že se pohyboval ve vyšších kruzích. Ku příznivému tomuto úsudku nemálo přispívaly jeho dvorná ohehlost k ní a všecka uctivá, nevtrápnější se pozornost, kterou jí věnoval.

Kdykoliv ho chválila, skoro každé si vzpomněla na přededlého vychovatele pana Nováčka, kandidáta profesury, jenž byl síce důkladně vzdělán ve svém oboru filologickém, ale neobratný v obovování s lidmi, jmenovitě ve společnosti, suchoparný, u vyučování pak pedantický.

Hodoval ho znal také z úsudku profesora Bláhy; ten když s Hodovalem po večeru sám nahoře seděl, o Nováčkovi takto ze zmínil:

"Byl to hodný, mladý muž, důkladný filolog, ale to dost. Jinak se o nic nezajímal. Byl jeden z těch našich čestných odborníků, kteří zaboru se do svého přednětu, do svého odborného studia a pak už nic jiného pro ně na světě není, nic, co dopluje a šíří vzdělání, a tím méně společenské uhlazené formy. Na to nemají času, těch nedbají."

Na to dostal tenkrát Hodoval: "A jsou ještě jiní, kteří proti nim zúmyslně hvoří a jini povrhují. Ti v klackovitosti a neurvalosti mluvy hledají něco zvláštního, jak oni si myslí, že je to jakási demokratická, a škodí jen sobě v životě a častu i nám."

HOTEL PRAGUE

ČESKÝ HOSTINEC U MĚSTA PRAHY
na rohu 13. a William ul., Omaha.

Čistě a pohodlně zařízené pokoje pro cestující, opatřené úplně novým nábytkem a elektrickým světlem, jakož i výborná česká strava a vzorná obsluha. V hostině obdržíte výtečný Storzův ležák, nejlepší druhy vín a likérů a nejjemnější doutníky.

Krajané, zavítáte-li do Omahy návštěvou, ubytujte se v hotelu Praha a ušetříte nejen peněz, ale zbabíte se všelikých nesnází.

O hojnou přízeň krajanů žádá
Tel. A 1814. 25tř. JOSEF MARUŠKA.

Metz Bro's Brewing Co.

Nejstarší pivovar v Omaze.
TELEFON DOUGLAS 110.
ať nejlepší pivo soudkové i lahové na celém světě.

Uložte své peníze v nové krajině.

Uložte své peníze do farem a pozemků — do pozemků, jejichž cena vstoupne. Miliony akců vytečených pozemků za nízké ceny a na mírných podmínkách v Dakotách, Montaně, Idahu a Washingtoně podél rozšíření Pacifického pobřeží na

CHICAGO MILWAUKEE & ST. PAUL DRÁZE.

Nová města podél této linie vzrůstají velmi rychle a poskytují vyjimečně dobrou příležitost pro dělníky, obchodníky a kapitalisty. Lemon, Livingston a Bowman, nová města v Dakotách, založená teprve před šestí měsíci, mají nyní asi 200 obyvatel. Píšte nám ještě dnes o brožury — zdarma na požádání — pojednávající o výtečné této příležitosti podél nové linie. Vypravte hledatělo domovu na všechna města na této lince prvát a třetí útery každého měsíce.

F. A. NASH, generální západní jednatel, 1524 Farnam St., Omaha, Neb.